

Autor: Kerry Bolton

Lovecraft je znám zasvěceným čtenářům především mýtem Cthulhu a doprovodným obludáři, méně pak svými dopisy přátelům, jichž napsal mnohem víc než svých okultních povídek, a ještě méně toho víme o jeho soukromých politických názorech a náhledech na společnost. Kerry Bolton napsal článek, který nám Lovecrafta přiblíží z úhlu, jenž doposud zůstával ukryt tak dobře jako onen čarodějnický kabinet Peabodyho domu, kde stěny svíraly neobvyklý úhel a ze začarovaného kouta vycházely stopy neznámého... napsal článek, který nám Lovecrafta přiblíží z úhlu, jenž doposud zůstával ukryt tak dobře jako onen čarodějnický kabinet.

Pro mnohé obdivovatele nepatří mezi nejstrašidelnější věci, jež H. P. Lovecraft napsal, Cthulhu, nýbrž to, co napsal o politice. Jenže já se pokusím – a doufám, že se mi to podaří – ukázat, že politika tohoto mistra hrozivého, iracionálního a metafysického horroru je pevně usazena v realitě a rozumu.

Lovecraft, jako mnozí literáti, kteří se s počátkem 20. století přivrátili k levicové nebo pravicové politice, se zabýval dopady kapitalismu a technologie na společnost a kulturu. Ekonomický redukcionismus kapitalismu byl prostě zrcadlen marxismem, a obojí je emanací téhož moderního materialistického *Zeitgeistu*.

Od konce 19. století se velmi rychle rozšiřovala nespokojenost s materialismem, která vedla k hledání alternativní formy společnosti, včetně alternativní základů socialismu, jenž zaměstnával mysl předních evropských socialistů, jakým byl i **Georges Sorel**. To, co se vynořilo na samém počátku 20. století, bylo nazýváno různě: “neosocialismus” a

“planismus,” a jejich nejvýznačnějšími představiteli byli **Marcel Déat** ve Francii a **Henri De Man** v Belgii. Neosocialismus naopak ovlivnil vzestup fašismu.[1]

Neosocialisté se především obávali, že materiální nadbytek a zahálka slibované socialismem by vedly k dekadenci a plochosti života, ledaže by se uplatnila hierarchická vize kultury a vzdělání.

To byl například středobod knihy Oscara Wildea **Lidská duše za socialismu** předvídající individualistický socialismus, který osvobodí lidstvo od ekonomického strádání, aby pěstovalo sebeuskutečnění a kulturní a duchovní činnosti na vyšší úrovni, i kdyby nesestávala z ničeho jiného než tiché kontemplance o vesmíru.[2]

Takové zájmy nelze odmítnout jako úpadkový dandysmus. Sdílel je například i slavný novozélandský labouristický politik **John A. Lee** v údobí Velké deprese, jednoruký hrdina z první světové války, který se více než kdo jiný pokoušel dotlačit labouristickou vládu v roce 1935 k dodržení svých předvolebních slibů o bankovních a státních úvěrech.[3] Slovy Johna A. Leeho:

Joe Savage ... chápe socialismus jako hromady zboží slušně a rovnoměrně rozdělovaného právě tak jako práce. Jsem si jist, že jej nikdy nechápe jako příležitost zahrát si fotbal, chytat bronz na pláži, tancovat foxtrot, ležet na zádech pod stromy, zažívat opojení z veršů, vůně květin, potěšení z knihy, rozechvění z hudby.[4]

Lee měl vizi socialismu, který by primárně nesměřoval k “hromadě zboží a práce slušně a rovnoměrně rozdělované” jakožto konci o sobě samotném, nýbrž by byl prostředkem k dosažení vyšších úrovní bytí.

Tyto neosocialistické zájmy sdíleli i fašisté a národní socialisté. Boj s vyčerpávajícími a nivelizujícími účinky bohatství a volna, jakož i vzdělávání charakterů a vkusu mas byly cílem organizací **Dopolavoro** ve fašistické Itálii a **Kraft durch Freude** (Radostí k síle) v národně socialistickém Německu, jakkoliv zneklidňující to může být pro levicové socialisty.

Třebaže se to může zdát nepravděpodobné, že Lovecraft si byl vědom tohoto ideologického rozruchu v evropském socialismu, přesto v některých klíčových oblastech dospěl k podobným závěrům.

Lovecraft, podobně jako další spisovatelé, kteří odmítli marxismus,[5] považoval jak demokracii, tak i komunismus pro “západní civilizaci za bludné.”[6] Místo toho byl Lovecraft nakloněn:

... jistému druhu fašismu, který pomáhá nebezpečným masám na úkor zbytečně

bohatých, nicméně zachovává podstatné hodnoty tradiční civilizace a ponechává politickou moc v rukách malé a kultivované (třebaže ne přehnaně bohaté) vládnoucí třídy povětšinou zdědivší tento majetek, avšak podvolující se postupnému vzestupu dalších jednotlivců stoupajících k její kulturní úrovni.[7]

Lovecraft se obával, že socialismus, podobně jako kapitalismus, by mohl vydláždít cestu světové proletarizaci a následnému zploštění kultury. Proto navrhoval místo toho úplnou zaměstnanost a zkrácení pracovní doby spolu s mechanizací pod kulturním vedením aristokratického socialisticko-fašistického režimu.

To pravděpodobně byl opět bystrý postřeh, k němuž Lovecraft dospěl úplně nezávisle, byl však v té době velice silně zastoupeným novým ekonomickým myšlením. V Anglii se stala fabiánsko-socialistická revue, *The New Age*, vydávaná cechovním socialistou A. R. Oragem, fórem pro diskusi nad teorií “sociálního úvěru” majora C. H. Douglase, jež byla navržena jako alternativa k finančnímu systému půjček, s poskytováním “sociálního úvěru” všem občanům prostřednictvím “národní dividendy” dovolující, aby byla spotřebována celá hodnota národní produkce. Zaměřovala se rovněž na rozšíření strojové výroby, která měla zkrátit pracovní dobu a prodloužit dobu odpočinku, o níž měli zato, že by mohla přispět k rozkvětu kultury. (Tyto ideje nabývají znovu významu, neboť osmihodinový pracovní den, dávno vybojovaný výdobytek z počátků dělnického hnutí, se zase stává spíše raritou.)

Jak Ezra Pound, tak i novozélandský básník Rex Fairburn byli sociálními věřiteli, neboť je považovali za nejlepší ekonomický systém pro umění a kulturu.

Lovecraft se zajímal o odstranění příčin sociální revoluce a obhajoval omezení ohromného shromažďování bohatství, i když uznával potřebu udržet mzdové rozdíly vyplývající ze zásluh. Jeho zájem se týkal odstranění “komerčních oligarchů,”[8] kteří byli prakticky důvodem vzniku sociálního úvěru a neosocialistů.

Zatímco národ považuje za svůj primární cíl rozvoj vznešených estetických a intelektuálních norem, Lovecraft vyznával, že taková společnost musí být založena na tradiční sociální organizaci “řádu, odvahy a vytrvalosti,” ve své definici přirovnává civilizaci sociálnímu organismu oddanému “nějakému vznešenému a kvalitnímu cíli,” který je zachováván již dříve řečeným ethosem.

Lovecraft se domníval, že hierarchický sociální řád nejlépe vyhovující praktičnosti moderní doby strojů je “ten fašistický.” “Hybná síla uspokojování poptávky” by nahradila hybnou sílu zisku ve státě řízené ekonomice, čímž by mohlo dojít ke snížení počtu pracovních hodin a zároveň k rozšíření volna. Občan by se pak mohl povznášet kulturně i intelektuálně tak dlouho, dokud by mu to jeho vrozené schopnosti dovolovaly, “takže toto volno by bylo spíše volnem civilizované osoby než nějakým vyhledáváním kin, častou tancovačkou a tělesnou zahálkou na plovárnách.”

Lovecraft neshledával nic světoborného na všeobecném volebním právu. Obhajoval jakýsi

druh nové aristokracie či vlády zasloužilých, veřejné funkce a volební právo měly být “velmi omezené.” Technologická, specializovaná civilizace učinila z všeobecného volebního práva “výsměch a šprým.” Napsal také, že, “lidé veskrze nejsou dost prozíraví na to, aby mohli efektivně řídit technologickou civilizaci.” Tento anti-demokratický princip Lovecraft považoval za pravdivý bez ohledu na sociální nebo ekonomickou pozici, ať už šlo o nekvalifikovaného dělníka či akademika.

Bezhlavé volby, o něž se opírá demokracie, jak napsal Lovecraft, “jsou předmětem hlasitého kosmického smíchu.” Všeobecná občanská práva včetně volebního práva znamenají, že se někdo nekvalifikovaný, reprezentující všeobecně nějaký “skrytý zájem,” dostane do úřadu na základě toho, že má “nejmrštnější jazyk” a “okázale chrlí chytlavá slova.”

Jeho poukaz na “skryté zájmy” může pouze odkazovat na jeho pochopení oligarchické povahy demokracie. Ta by měla být nahrazena “racionální fašistickou vládou,” kde by se před vstupem do úřadu požadoval předběžný test znalostí ekonomických, historických, sociologických a znalost obchodní agendy, ačkoliv příležitost se kvalifikovat by měl mít každý — kromě nepřizpůsobivých cizinců.[9]

Rok poté, co se Mussolini chopil moci v roce 1922, Lovecraft napsal, že “demokracie je falešný idol — jenom chytlavé slovo a iluze pro nižší třídy, vizionáře a umírající civilizace.” Vnímal fašistickou Itálii jako “druh autoritativní sociální a politické moci, která sama o sobě vytváří věci, pro něž stojí za to žít.”

Byl to rovněž důvod, proč Ezra Pound obdivoval fašistickou Itálii, když napsal: “Mussolini řekl lidem, že poezie je potřebou státu.”[10] A: “Nevěřím, že nějaké předpovědi ohledně Mussoliniho nabudou platnosti, ledaže by se odchýlil od své vášně budovat. Chápejte, že je *artifex* a všechny detaily zapadnou na své místo. Jakmile jej začnete považovat za někoho jiného než za umělce, budete zmateni protiklady.”[11]

Takové postavy jako Pound, Marinetti a Lovecraft vnímali fašismus jako hnutí, jež by mohlo úspěšně podřídit moderní technologickou civilizaci velkému umění a kultuře, osvobodit masu od populární kultury hrubě a brutálně učiněné předmětem spotřeby.

Lovecraft viděl kosmos jako indiferentní vůči lidstvu a učinil z toho závěr, že jediným významem lidské existence je povznést se na vyšší úroveň duchovního a estetického vývoje. To, co sir Oswald Mosley ve svých poválečných úvahách nazval přechodem k vyšším formám,[12] a co Nietzsche nazval cílem vyššího typu člověka a nadčlověka,[13] by se nedalo dosáhnout “nízkými kulturními standardy zaostalé většiny. Taková civilizace, kde se jenom pracuje, jí, pije, souloží a která se oddává nepřítomné zahálce nebo dětským hříčkám, nestojí za to, aby byla zachována.” Je to určitá forma pomalé smrti a je obzvláště bolestivá pro kulturní elitu.

Lovecraft byl silně ovlivněn Nietzsche a Oswaldem Spenglerem.[14] Rozpoznal organickou, cyklickou povahu kulturního rození, mladistvosti, zralosti, senility a smrti jakožto základu historie vzestupu a úpadku civilizací. Proto tedy krize, kterou západní civilizaci přineslo století

strojů, není unikátní. Lovecraft cituje Spenglerovo dílo *Zánik západu* na podporu svého názoru, že civilizace dosáhla svého cyklu “senility.”

Lovecraft viděl kulturní úpadek jako pomalý proces, který se vrací každých 500 až 1000 let. Hledal systém, který by byl schopen překonat ony cyklické zákony úpadku, což bylo rovněž stimulem fašismu.[15] Lovecraft věřil, že je možné znovu nastolit novou “rovnováhu” v období příštích 50 až 100 let, a řekl k tomu: “Není třeba se strachovat o civilizaci, dokud žije řeč a všeobecná umělecká tradice.” Kulturní tradici je třeba udržovat bez ohledu na ekonomické změny.[16]

V roce 1915 Lovecraft založil svůj vlastní politický žurnál s názvem *The Conservative*, a do roku 1923 vyšlo 13 čísel. Těžištěm žurnálu byla obrana vysokých kulturních standardů, obzvláště na poli literatury, bojoval však také proti pacifismu, anarchismu a socialismu a podporoval “umírněný, zdravý militarismus” a “pansaxonismus,” čímž byla míněna “nadvláda Angličanů a příbuzných ras nad menšími kategoriemi lidstva.”[17]

Podobně jako neosocialisté v Evropě, tak i Lovecraft oponoval materialistické koncepci historie, že je jak buržoasní, tak i marxistická. Prohlédl komunismus, jak v zájmu teorie “ničící radost ze života.”[18] Odmítal ekonomický determinismus jako primární hybnou sílu historie a viděl, jak “přirození aristokraté” povstávají ze všech koutů populace bez ohledu na ekonomický status. Cílem společnosti mělo být nahrazení “ekonomického postavení osobní výjimečností,”[19] což v podstatě není nic jiného, bez ohledu na Lovecraftem hlásanou opozici vůči “socialismu,” to samé jako “etický socialismus,” jak jej navrhoval Henri De Man, Marcel Deat a další. Lovecraft vnímal fašismus jako pokus dosáhnout této formy aristokracie v kontextu moderní industriální a technologické společnosti.

Lovecraft vnímal hledání “rovnosti” jako destruktivní odůvodnění “atavistické revolty” proti civilizaci, jíž se dopouštějí ti, kdož jsou znepokojeni kulturou. Stejná pohnutka byla kořenem bolševismu, francouzské revoluce, Rousseauova kultu “návratu k přírodě” a racionalistů 18. století. Lovecraft viděl, že se stejnou revoltou začaly i “zaostalé rasy” pod vedením bolševiků.[20]

Tyto názory zjevně kopírují Nietzscheho, ale mnohem výrazněji připomínají myšlenky díla *The Revolt Against Civilization: The Menace of the Underman*[21] tehdy populárního autora Lothrop Stoddarda, jehož dílo Lovecrafta zjevně přitahovalo, zejména co se týče jeho zájmu o udržení a znovuzrození civilizace a odmítání rovnostářských názorů.

Třebaže Lovecraft odmítal egalitářství, neobhajoval tyranii, která potlačuje masy za účelem prospěchu menšiny. Namísto toho chápal vlády elity jako nutný prostředek k dosažení vyšších cílů kulturního sebeuskutečnění. Lovecraft si přál, aby se dožil pozvednutí co největšího možného počtu (lidí).[22] Lovecraft rovněž odmítal rozdělení do tříd jako “neřestné,” ať už vzejde z proletariátu či aristokracie. “Třídy jsou něco, čeho je třeba se zbavit nebo minimalizovat — nikoliv oficiálně uznávat.” Lovecraft navrhoval nahradit třídní konflikt integrálním státem, který reflektuje “všeobecný kulturní proud.” Mezi jednotlivcem a státem by měla existovat oboustranná loajalita.

Lovecraft považoval pacifismus za “vyhýbavé a idealistické žvanění.” O internacionalismu se vyslovil, že je to “podvod a mýtus.”[23] Společnost národů měl za “komickou operu.”[24] Války jsou v historii konstantou a je třeba se na ně připravit všeobecnou brannou povinností.[25] Historicky válka posiluje “jádro národa,” avšak mechanizace války tento proces negovala; ve skutečnosti byla masová technologická destrukce za první světové války vnímána na všech stranách jako dysgenická (pro rasu škodlivá). Nicméně Evropané, a zejména Anglosasové, musí udržovat svoji nadřazenost palebnou silou, neboť “kulka nepřítele je sladší než pánův karabáč.”[26] Jenže jak může člověk očekávat od takového antimaterialisty, Lovecraft odmítal typické moderní vedení války, v níž se bojuje za obchodní nadvládu, “obrana vlasti a národa [jest] tím pravým účelem vyzbrojování.”[27]

Lovecraft viděl zastoupení Židů v umění odpovědné za to, co by Francis Parker Yockey nazval “kulturní deformací.” New York City byl “totálně semitizován” a pro “národní strukturu” ztracen. Semitský vliv na literaturu, drama, finance, a reklamu vytvořil umělou kulturu a ideologii “radikálně nepřátelskou silnému americkému postoji.” Podobně jako Yockey viděl Lovecraft židovskou otázku spíše jako záležitost “antagonistické kulturní tradice” než rasového rozdílu. Židé tedy teoreticky mohli být asimilováni do americké kulturní tradice. Černošský problém však byl problémem biologickým a musel být rozpoznán udržováním “absolutní barevné linie.”[28]

Tento stručný nárys, myslím, stačí, aby ukázal, že H. P. Lovecraft náleží na seznam význačných kreativních géniů 20. století — vedle W. B. Yeatse, Ezry Pounda, D. H. Lawrence, Knuta Hamsuna, Henry Williamsona, Wyndhama Lewise a Jukio Mišimy — jejichž odmítání materialismu, egalitářství a kulturní dekadence je donutilo hledat životaschopnou, hierarchickou alternativu jak kapitalismu, tak i komunismu, a toto hledání je přivedlo k pěstování a přijetí proto-fašistických, fašistických nebo národně socialistických idejí.

Poznámky:

[1] Zeev Sternhell: *Neither Left Nor Right: Fascist Ideology in France*. Princeton, Princeton University Press, 1986.

[2] Oscar Wilde: *Lidská duše za socialismu*. 1891.

[3] Po cestě C. H. Douglase na Nový Zéland pochopili lidé bankovní systém a lichvářství (úžeru) velice dobře, a bankovní reforma byla hlavním základem, díky němuž dosáhli labouristé vítězství. Když to vyšlo najevo, pokusili se to zapřít, avšak Lee uspěl v tom, že donutil vládu vydat 1% státního úvěru ústřední banky na stavbu ikonického a dlouhodobého projektu státní výstavby, čímž došlorázem k poklesu nezaměstnanosti o 75%. Lee se brzo stal nemilosrdným kritikem oportunistu labouristických politiků. Avšak státní úvěr, třebaže mnozí na to zapomněli, se stal zářným příkladem toho, jak může vláda obejít soukromé bankovníctví a vydat své vlastní dobropisy.

[4] Erik Olssen, John A. Lee (Dunedin, Nový Zéland, University of Otago Press, 1977), str. 66.

[5] K. R. Bolton: *Thinkers of the Right* (Luton, Luton Publications, 2003).

[6] H. P. Lovecraft: *Vybrané dopisy*, ed. August Derleth a James Turner (Wisconsin, Arkham House, 1976), sv. IV, str. 93.

[7] *Vybrané dopisy*, sv. IV, str. 93.

- [8] Vybrané dopisy, sv. V, str. 162.
- [9] Vybrané dopisy, sv. IV, str. 105–108.
- [10] Citoval E. Fuller Torrey: *The Roots of Treason* (Londýn, Sidgwick and Jackson, 1984), str. 138.
- [11] Ezra Pound, *Jefferson and/or Mussolini, 1935* (New York, Liveright, 1970), str. 33–34.
- [12] Oswald Mosley: *Europe: Faith and Plan* (Londýn, Euphorion, 1958), “Nauka o vyšších formách,” str. 143–47.
- [13] Friedrich Nietzsche: *Tak pravil Zarathustra* (Middlesex, Penguin Books, 1975), “Vyšší člověk,” str. 296–305. Náznak Nietzscheho filosofie lze spatřit v Lovecraftově povídce *K branám Stříbrného klíče*, kde Carter postřehl slova jdoucí mimo běžný dosah chápání: “‘Člověk pravdy je mimo dobro a zlo,’ intonoval hlas. ‘Člověk pravdy si osedlal Všejedineho...’” (Lovecraft, *Snové hledání neznámého Kadathu* [New York, Ballantine Books, 1982], *K branám Stříbrného klíče*, str. 189).
- [14] Oswald Spengler: *Zánik západu. 1928* (Londýn, George Allen and Unwin, 1971).
- [15] “Fašismus ... byl hnutím k zajištění národní obrody, a přiklonili se k němu lidé, kteří se sami cítili ohroženi pádem do dekadence a smrti, my jsme se rozhodli žít, a to žít vznešeně.” Sir Oswald Mosley: *My Life* (Londýn, Nelson, 1968), str. 287.
- [16] Vybrané dopisy, sv. IV, str. 323.
- [17] H. P. Lovecraft: “Úvodník,” *The Conservative*, sv. I, červenec 1915.
- [18] Vybrané dopisy, sv. IV, str. 133.
- [19] Vybrané dopisy, sv. V, str. 330–33.
- [20] Vybrané dopisy, sv. V, str. 245.
- [21] Lothrop Stoddard: *The Revolt of Against Civilization: The Menace of the Underman* (Londýn, Chapman and Hall, 1922).
- [22] Vybrané dopisy, sv. IV, str. 104–105.
- [23] Vybrané dopisy, sv. V, str. 311–12.
- [24] Vybrané dopisy, sv. IV, str. 15–16.
- [25] Vybrané dopisy, sv. IV, str. 22.
- [26] Vybrané dopisy, sv. IV, str. 311–12.
- [27] Vybrané dopisy, sv. IV, str. 31.
- [28] Vybrané dopisy, sv. IV, str. 193–95.

Článek Kerryho Boltona: *Lovecraft's Politics* vyšel původně na stránkách Counter-Currents Publishing. Překlad do češtiny Okultura.cz.